
РОЗДІЛ XIV. РЕЦЕНЗІЇ

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.163>**ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
В АСПЕКТІ ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО
ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ¹****Бєлов Д.М.,***доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного права
та порівняльного правознавства
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: 0000-0002-7168-9488*

Поняття сталого розвитку досить докладно проаналізоване в сучасній науці з наголосом на його різних аспектах або елементах. Узагальнено його можна визначити як розвиток, який відповідає потребам сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Виходячи з цього, концепція сталого розвитку закликає до пристосування, примирення та інтеграції між економічним зростанням, соціальною справедливістю (включно з правами людини) та захистом навколишнього середовища з тим, аби рухатися до спільного покращення колективної якості життя на благо як теперішнього, так і майбутніх поколінь. На сьогодні можна стверджувати, що внаслідок переведення цієї концепції в юридичну площину сформувався «право сталого розвитку», котре є проміжним підсумком і описом нового корпусу міжнародних та внутрішньодержавних правових принципів та інструментів, які знаходяться на перетині економічного, екологічного і соціального права (включаючи право прав людини), вирішальним для розвитку між поколіннями.

В аспекті активних реформаційних державотворчих і правотворчих процесів, навіть в умовах дії правового режиму воєнного стану, впровадження якого зумовлене зовнішньою збройною агресією проти України, пріоритетними залишаються євроінтеграційні та північноатлантичні їх вектори, в т.ч. зорієнтовані на формування нормативного підґрунтя, організаційної та функціональної спроможності «стійкої» до будь-яких внутрішніх та зовнішніх «викликів» й привабливої для співпраці держави, держави «без репутаційних загроз». Задля цього важливою є не тільки спроможність держави своєчасно реагувати на нагальні запити реального часу, а й прогнозувати можливі шляхи подальшого розвитку у співпраці з іншими суб'єктами міжнародних правовідносин задля вирішення як внутрішніх, так і глобальних питань.

Означені фактори зумовлюють гостру актуальність рецензованої монографії, а також її важливість для вітчизняної правової теорії та практики розбудови демократично, правової державності, стійкої до внутрішніх і зовнішніх викликів, здатної забезпечити права і свободи своїх громадян як теперішній час, так і в віддаленій перспективі.

Співавторами монографії виступили знані вітчизняні науковці-правники – представники харківської, київської, львівської, запорізької та чернівецької правничих шкіл. Таке поєднання стало запорукою високого наукового рівня даної монографії, а також яскравим свідченням згуртованості українських вчених в умовах воєнного стану.

Архітектоніка роботи є цілком обґрунтованою й виваженою; монографія складається з дев'яти глав, об'єднаних у чотири розділи.

У першому розділі розкриваються деякі фундаментальні політико-правові проблеми реалізації Цілей сталого розвитку. Зокрема звертається увага на те, яким чином слід врахувати зміст названих Цілей при продовженні конституційної реформи в Україні та яку роль у забезпеченні їх реалізації має відгравати парламент як єдиний законодавчий орган і єдиний орган всенародного представництва.

---

¹ «Проблеми реалізації Цілей сталого розвитку в аспекті зміцнення національного та міжнародного правопорядку» за загальною редакцією д.ю.н., проф. О.С. Бакумова і д.ю.н., проф. В.О. Серьогіна.

Виходячи з найвищої соціальної цінності людини, її прав і свобод, другий розділ монографії присвячений деяким проблемам реалізації Цілей сталого розвитку в правозахисній площині. Зокрема, виокремлено нові виклики, що постали перед сучасним суспільством щодо забезпечення гендерної рівності та боротьби з дискримінацією, а також визначено перспективи їх подолання. Крім того, акцентовано увагу на проблемах забезпечення права на харчування в контексті досягнення Цілей сталого розвитку.

Із проблематикою забезпечення прав людини пов'язаний і третій розділ даної монографії. Втім у ньому акцентовано увагу на тих викликах, які постали у сфері забезпечення прав і свобод громадян в умовах збройного конфлікту в Україні. Зокрема, на прикладі правового статусу військовослужбовців визначаються правові засади соціальної відповідальності спеціальних суб'єктів, а також розкривається феномен зниклих безвісті в гуманітарному праві.

Нарешті, у завершальному, четвертому розділі монографії представлені проблеми міжнародно-правового забезпечення миру, інновацій та екологічної рівноваги в аспекті досягнення Цілей сталого розвитку. Зокрема, надається розгорнута характеристика універсальної юрисдикції держав щодо міжнародних злочинів, розкривається міжнародний універсальний механізм підтримки інновацій у сфері даних, а також визначаються наявні шляхи і способи захисту морського середовища від забруднення та охорони морського біорізноманіття.

Усі розділи монографії пов'язані спільною ідеєю: неможливо точно знати, якими будуть наслідки неконтрольованого або погано керованого розвитку, але ми маємо достатньо інформації, щоб зрозуміти, що вони потенційно негативні, дорогі та незворотні. Сталий розвиток надає нам новий спосіб мислення і управління людським впливом на світ – такий, що здатен генерувати довготривалі позитивні результати для більшої користі людських суспільств, а право надає інструментарій для цивілізованого й ефективного вирішення наявних перед світовою спільнотою проблем.

Загалом проведений аналіз дозволяє зробити висновок про те, що рецензована монографія «Проблеми реалізації Цілей сталого розвитку в аспекті зміцнення національного та міжнародного правопорядку» за загальною редакцією д.ю.н., проф. О.С. Бакумова і д.ю.н., проф. В.О. Серьогіна виконана на належному науково-методологічному рівні, має високий гносеологічний потенціал.